

ภาษาและการสื่อสารในบริบทสังคม และวัฒนธรรม

อาจารย์จุฑาทิพย์ จิตติสวัสดิ์

ธรรมชาติของภาษา

- ความหมาย
- ประเภท
- ความแตกต่าง
- ลักษณะ

ความหมายของภาษา

- ภาษา หมายถึง เสียงที่เป็นคำพูดหรือถ้อยคำ
สำนวนที่ใช้พูดกัน รวมทั้งกิริยาอาการที่
แสดงออกมาแล้วสามารถทำความเข้าใจกันได้
ถูกต้องตรงกัน

ประเภทของภาษา

- แบ่งออกเป็น 1 ประเภทคือ
- 1. ภาษาที่เป็นถ้อยคำ หรือ วจนภาษา
- 2. ภาษาที่ไม่เป็นถ้อยคำ หรือ อวจนภาษา

ประเภทของภาษา

- **1. ภาษาที่เป็นถ้อยคำ (วจนภาษา)** หมายถึง ภาษาที่ใช้เสียงพูด หรือตัวอักษรที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นมาโดยตกลงกันให้ใช้เรียกแทนสิ่งของ ความคิด หรือมโนภาพของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มนุษย์รับรู้จากประสาทสัมผัส

ประเภทของภาษา

- **2. ภาษาที่ไม่เป็นถ้อยคำ (อวัจนภาษา)**

- หมายถึง ภาษาที่เกิดจากกิริยาอาการต่างๆ ที่แสดงออกมาทางร่างกาย หรือสัญลักษณ์ที่มองเห็น แล้วผู้อื่นเกิดความเข้าใจความหมายได้โดยไม่ต้องอาศัยภาษาพูดหรือภาษาเขียนเป็นสื่อ

ความแตกต่างระหว่างภาษาพูดกับภาษาเขียน

- เป็นการยากที่จะตัดสินว่า คำใดเป็นภาษาพูด คำใดเป็นภาษาเขียน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ**กาลเทศะ**ในการใช้คำนั้นๆ
- บางคำก็ใช้เป็นภาษาเขียนอย่างเดียว
- บางคำก็ใช้พูดอย่างเดียว
- และบางคำอยู่ตรงกลางคืออาจเป็นทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนก็ได้

ความแตกต่างระหว่างภาษาพูดกับภาษาเขียน

- 1. ภาษาเขียนไม่ใช่ถ้อยคำหลายคำที่เราใช้ในภาษาพูดเท่านั้น
- เช่น เยอะแยะ โอ้โฮ จมไปเลย มองบน ยิ้มอ่อน
- ***ลองยกตัวอย่าง**

ความแตกต่างระหว่างภาษาพูดกับภาษาเขียน

- 2. ภาษาเขียนไม่มีสำนวนเปรียบเทียบกับหรือคำสแลงที่ยังไม่เป็นที่ยอมรับในภาษา
- เช่น ชักดาบ พลิกล้อค โดดร่ม
- นก เท ลำไย ผีอก

ความแตกต่างระหว่างภาษาพูดกับภาษาเขียน

- 3. ภาษาเขียนมีการเรียบเรียงถ้อยคำที่สละสลวยชัดเจน ไม่ซ้ำคำหรือซ้ำความโดยไม่จำเป็น ในภาษาพูดอาจจะใช้ซ้ำคำหรือซ้ำความได้ เช่น การพูดกลับไปกลับมา เป็นการย้ำคำหรือเน้นข้อความนั้นๆ

ความแตกต่างระหว่างภาษาพูดกับภาษาเขียน

- 4. ภาษาเขียน เมื่อเขียนเสร็จเรียบร้อย
แล้ว ผู้เขียนไม่มีโอกาสแก้ไขเปลี่ยนแปลง
ได้ แต่ถ้าเป็นภาษาพูด ผู้พูดมีโอกาสชี้แจง
แก้ไขในตอนท้ายได้

ความแตกต่างระหว่างภาษาพูดกับภาษาเขียน

- 5. ภาษาเขียนใช้คำภาษามาตรฐาน หรือภาษาแบบแผน ซึ่งนิยมใช้เฉพาะในวงราชการหรือในข้อเขียนที่เป็นวิชาการ ทั้งหลายมากกว่าภาษาพูด
- เช่น อ่างถึง สิ่ง^๑ที่ส่ง^๒มาด้วย จึงเรียน^๓มาเพื่อโปรดพิจารณา

ความแตกต่างระหว่างภาษาพูดกับภาษาเขียน

- 7. ภาษาพูดสามารถแสดงอารมณ์ของผู้พูดได้ดีกว่าภาษาเขียน คือ มีการเน้นระดับเสียงของคำให้สูง-ต่ำ-สั้น-ยาว ได้ตามต้องการ เช่น

- ตาย ต้าย บ้า บ้ำ
 ใช้ ช่าย
- เปล่า ปล่าว ไป ไป๋
 หรือ รี(เร็วอะ) ลุง ลุ่ง

ความแตกต่างระหว่างภาษาพูดกับภาษาเขียน

- 8. ภาษาพูดนิยมใช้คำช่วยพูดหรือคำลงท้าย เพื่อช่วยให้การพูดนั้นฟังสุภาพและไพเราะยิ่งขึ้น
- เช่น ไปไหนคะ ไปตลาดค่ะ รีบไปเถอะ ไม่เป็นไรหรอก
หนึ่งหนึ่ง ๆ ซิจ๊ะ

ความแตกต่างระหว่างภาษาพูดกับภาษาเขียน

- 9. ภาษาพูดนิยมใช้คำซ้ำ และคำซ้อนบางชนิด เพื่อเน้นความหมายของคำให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น
- คำซ้ำ ดีดี เก้าเก้า ไปเลย อ่านเอิ่น ผ้าห่มผ้าห่ม
กระจกกระเจิก อ่างอาหาร
- คำซ้อน มือไม้ ขาวจ้วะ ดำมืดหมื แข็งเป็ก เดินเหิน
ทองหยอง

ภาษา

- ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อความคิดระหว่างมนุษย์
มาแต่โบราณ ถ้าไม่มีภาษาสังคมมนุษย์ย่อมไม่สามารถ
พัฒนาจนถึงปัจจุบันได้ ในโลกนี้มีภาษาอยู่ประมาณ
4,000 ภาษา

ลักษณะที่ถือว่าเป็นธรรมชาติของภาษามีดังนี้

- 1. ภาษาใช้เสียงสื่อความหมาย
- มนุษย์แต่ละชาติมีการกำหนดเสียงที่ใช้สื่อสารกันเพื่อสื่อความหมาย ภาษาจึงเป็นสิ่งที่สังคมร่วมกันกำหนดขึ้นที่จะให้เสียงใดมีความหมายอย่างไร เสียงในภาษาแต่ละภาษาจึงต่างกัน
- เช่น เสียงในภาษาไทยประกอบด้วย เสียงพยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์
- ในขณะที่เสียงในภาษาอังกฤษจะไม่มีเสียงวรรณยุกต์ เป็นต้น

ลักษณะที่ถือว่าเป็นธรรมชาติของภาษามีดังนี้

- 2. หน่วยในภาษาประกอบกันเป็นหน่วยที่ใหญ่ขึ้นได้
- ภาษาประกอบด้วยหน่วยต่าง ๆ เรียงจากหน่วยที่เล็กไปเป็นหน่วยที่ใหญ่ได้ดังนี้
 - 2.1 เสียง เป็นหน่วยที่เล็กที่สุดในภาษา
 - 2.2 พยางค์ เกิดจากการนำหน่วยเสียงในภาษามาประกอบกัน
 - 2.3 คำ เกิดจากพยางค์ที่ได้กำหนดความหมาย
 - 2.4 กลุ่มคำหรือวลี เกิดจากการนำคำมาประกอบกันตามหลักการใช้ถ้อยคำของแต่ละภาษา
 - 2.5 ประโยค เกิดจากการนำคำมาเรียงลำดับกันตามระบบทางภาษาแต่ละภาษาแล้วได้ใจความสมบูรณ์ ประโยคสามารถขยายให้ใหญ่ขึ้นได้โดยการเติมคำขยาย

ลักษณะที่ถือว่าเป็นธรรมชาติของภาษามีดังนี้

- 3.ภาษามีการเปลี่ยนแปลง
- ภาษาที่ไม่มีการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเราเรียกว่า “ภาษาตาย” ซึ่งจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงอีก เช่น ภาษาสันสกฤต ภาษาละติน การศึกษาภาษาที่ตายแล้วเป็นการศึกษาเพื่อหาความรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อรู้เรื่องราวที่เขียนด้วยภาษานั้นๆ มิใช่เพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน สำหรับภาษาที่มนุษย์ใช้ในชีวิตประจำวันย่อมมีการเปลี่ยนแปลงเพราะการใช้ของมนุษย์นั่นเอง การเปลี่ยนแปลงจะค่อยเป็นค่อยไปและใช้ระยะเวลานาน เราจึงไม่ค่อยรู้สึกถึงการเปลี่ยนแปลง

สาเหตุที่ทำให้ภาษาเปลี่ยนแปลง

3.1 ธรรมชาติของการออกเสียง การพูดในชีวิตประจำวันทำให้เกิดลักษณะต่างๆ ได้ เช่น

- ก. การกลมกลืนเสียง เช่น อยู่นี่ ้อ ยั้งนี่
- ข. การกร่อนเสียง เช่น ฉั้นนั้น ้อ ฉะนั้น
- ค. การตัดเสียง เช่น อุโบสถ ้อ โบสถ์
- ง. การกลายเสียง เช่น สะพาน ้อ ตะพาน
- จ. การเพิ่มเสียง เช่น ผักแฉอด ้อ ผักกระแฉอด
- ฉ. การสลับเสียง เช่น ตะไกร ้อ กะไต

ลักษณะที่ถือว่าเป็นธรรมชาติของภาษามีดังนี้

- 3.2 การเรียนภาษาของเด็ก เด็กที่เริ่มเลียนแบบเสียงพูดของผู้ใหญ่มักออกเสียงไม่ตรงกับผู้ใหญ่
- เช่น พ่อ มักออกเสียงเป็น ป้อ
- คุณลุง มักออกเสียงเป็น จุนลุง

ลักษณะที่ถือว่าเป็นธรรมชาติของภาษามีดังนี้

- 3.3 ความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมสภาพวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งความเป็นอยู่ อาชีพ การคมนาคม การศึกษา ทำให้เกิดคำต่างๆ ขณะเดียวกันคำที่คนรุ่นใหม่ไม่ได้ใช้เพราะไม่เกี่ยวกับวิถีชีวิตก็เริ่มสูญหายไป เช่น การประกอบอาหารที่มีการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้ามาอำนวยความสะดวกทำให้คนรุ่นใหม่เข้าใจความหมายของคำว่า **ดงหม้อ**

ลักษณะที่ถือว่าเป็นธรรมชาติของภาษามีดังนี้

- 3.4 อิทธิพลของภาษาอื่น การติดต่อแลกเปลี่ยนข่าวสาร การพัฒนาทางการศึกษา การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ความก้าวหน้าทางวิชาการ วิชาชีพใหม่ ๆ ทำให้มีการยืมคำ ภาษาต่าง ๆ มาใช้ เช่น
- คนรุ่นก่อนไม่รู้จักคำว่า หน่วยกิต เกรด สอบซ่อม
- รู้แต่เพียง คะแนน สอบได้ สอบตก

ลักษณะที่ถือว่าเป็นธรรมชาติของภาษามีดังนี้

- 4. ภาษาต่างๆ มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน แม้ว่าแต่ละภาษาจะมีความแตกต่างกัน แต่ก็มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันอยู่บ้างหลายประการ ดังนี้

ลักษณะที่ถือว่าเป็นธรรมชาติของภาษามีดังนี้

- 4.1 สามารถสร้างศัพท์ใหม่จากศัพท์เดิมได้ โดยอาจเปลี่ยนแปลงศัพท์เดิมหรือนำศัพท์คำอื่นมาประสมกับศัพท์เดิม เช่น
- ภาษาไทยมีการประสมคำ ซ้อนคำ ซ้ำคำ
- ภาษาอังกฤษมีการเติม Prefix Suffix Infix เป็นต้น

ลักษณะที่ถือว่าเป็นธรรมชาติของภาษามีดังนี้

- 4.2 มีสำนวนและมีการใช้คำในความหมายใหม่ เช่น
- ในภาษาไทยมีการใช้คำว่า “สีหน้า” ซึ่งมีได้หมายถึง สีของหน้า แต่หมายถึงการแสดงออกทางดวงหน้า
- หรือในภาษาอังกฤษมีคำว่า “hot air” ซึ่งไม่ได้หมายความว่าอากาศร้อน แต่หมายถึงเรื่องไม่จริง

สแลง

- Be glad to see the back of
- ดีใจกับการจากไปของ...
- Beat around the bush
- ชักแม่น้ำทั้งห้า
- ขี้ม้าเลียบค่าย
- อ้อมค้อม
- Can't judge a book by its cover
- อย่าตัดสินคนด้วยลักษณะภายนอก
- Don't put all your eggs in one basket
- อย่าเทหมดหน้าตัก
- Hit the sack / sheets / hay
- ไปนอน

ลักษณะที่ถือว่าเป็นธรรมชาติของภาษามือดังนี้

- 4.3 มีชนิดของคำคล้ายกัน เช่น คำนาม คำขยาย
คำนาม คำกริยา คำขยายกริยา
- หมู หมา กา ไก่
- กิน นอน นั่ง ยืน เดิน
- เดินทอดน่อง เดินจ้ำจ้าว เดินอาดๆ เดินตัวปลิว เดินเยื้องย่าง

ลักษณะที่ถือว่าเป็นธรรมชาติของภาษามีดังนี้

- 4.4 มีวิธีการขยายประโยคให้ยาวออกไปได้เรื่อยๆ
- และ ซึ่ง ด้วย โดย
- And which that by

ลักษณะที่ถือว่าเป็นธรรมชาติของภาษามีดังนี้

- 4.5 มีวิธีแสดงความคิดคล้ายกัน เช่น ทุกภาษาต่างมีประโยคที่ใช้ถาม ปฏิเสธ หรือใช้สั่ง
- โปรดเจียม, กรุณาอย่าส่งเสียงดัง
- Quiet, please.

ลักษณะที่ถือว่าเป็นธรรมชาติของภาษามีดังนี้

- 4.6 มีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา

- เธอเป็นคนรักเก่าของฉัน

- She is my ex-lover.

เธอคือแฟนเก่า

- She was my lover.

เธอเคยเป็นแฟน

บริบท

- การยุดีความสัมพันธ์
- จบสวย
- จบไม่สวย
- อ่านจากภาษาที่ใช้ Read between the lines.

ลักษณะที่ถือว่าเป็นธรรมชาติของภาษามีดังนี้

- 5. ภาษาย่อมมีส่วนประกอบที่เป็นระบบ มีระเบียบแบบแผน ภาษาทุกภาษาจะต้องมีระบบระเบียบแบบแผน โดยทั่วไปแล้วภาษามีส่วนประกอบที่สำคัญ คือ สัญลักษณ์ คำ ประโยค และความหมาย ทุกส่วนประกอบเหล่านี้ ต้องอยู่ร่วมกันอย่างเป็นระบบ ตามระเบียบแบบแผนของภาษาจึงจะทำให้เกิดเป็นภาษาที่สมบูรณ์

ภาษาไทย

- เสียงวรรณยุกต์
- คำนามหลักอยู่หน้า คำขยาย
ตามมา
- มีสรรพนาม
- ไม่มีเอกพจน์ พหูพจน์

ชา	คา	Car
ตา+แดง	ตาแดง	Red Eye
ช้าง	เชือก	2 elephants
John is	I'm	เชอ ฉั้น เขา

บริบท

“
*You are not
required to set
yourself on fire
to keep other
people warm.*”

- เวลา
 - อดีต ปัจจุบัน อนาคต
- ความจำเป็น
- ดีความ การช่วยคนอื่น
ต้องไม่ทำให้ตัวเอง
เดือดร้อน

ภาษาและการสื่อสาร

Thank you for your
attention.

See you next class.